

Sodelovanje GUC Zelenica s partnerji projekta »Naravne nesreče brez meja NH-WF« v sezoni 2012/13

V mednarodnem projektu NH-WF (Naravne nesreče brez meja), ki je sofinanciran s strani Evropskih skladov za regionalni razvoj (Operativni program Slovenija-Avstrija 2007013), sodelujejo partnerji iz Slovenije in Avstrije.

Vodilni partner je avstrijska meteorološka služba ZAMG, sodelujoči partnerji pa Geografski inštitut Antona Melika (GIAM) ZRC SAZU, Geodetski inštitut Slovenije in Lavinska služba avstrijske Koroške (LWD Kärnten).

Cilji projekta, ki se je začel leta 2011, so regionalno povezovanje in izboljšanje sodelovanja na področju napovedovanja nevarnosti in zaščite pred naravnimi nesrečami, preučevanja vremena in naravnih nesreč ter sodelovanje na področju raziskovalnih in razvojnih aktivnosti. Projektni partnerji si prizadevajo za izboljšanje napovedi in opozoril pred različnimi naravnimi nesrečami na **območju Karavank** in tako izboljšanje varnosti prebivalstva, planincev in ljudi, ki na tem območju prebivajo, iščejo počitek in sprostitvev ali pa ga le prečkajo (promet) oziroma na njem delajo (gozdarji,...). Več o projektu na spletišču projekta - <http://www.natural-hazards.eu/> in na spletnih straneh GIAM ZRC SAZU - <http://giam2.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/naravne-nesrece-brez-meja#v>.

GUC Zelenica že drugo leto na različne načine redno sodeluje s partnerji projekta (predvsem GIAM), prek GUC pa poteka tudi odlično sodelovanje NH-WF z drugimi lokalnimi deležniki širšega območja Zelenice. V domu na Zelenici in v okolici je potekalo že več srečanj in skupnih terenskih delavnic NH-WF, področje Zelenice je predvsem na pobudo GIAM postalo pravo testno območje za raziskave in programe v okviru projekta NH-WF. Pri tem nova koča in GUC s svojo infrastrukturo in možnost dostopa/prevoza opreme ter optično povezavo nudi vso podporo raziskovalcem.

Delo vseh v projektu NH-WF sodelujočih partnerjev je smiselna nadgradnja GUC Zelenica, ki je bil tudi delno postavljen in opremljen v okviru operativnega programa SI-AT 2007–2013.

Povzetki sodelovanja v sezoni 2012/13:

- Postavitev **vremenskih postaj** po Karavankah omogoča kakovostno pripravo vremenskih opozoril in lavinskih biltenov. Obenem nudijo stalne informacije vsem gornikom in drugim zainteresiranim;
- **Poskusni krajevni lavinski bilten za Srednje Karavanke** je že v svoji prvi sezoni pokazal in potrdil nujnost tovrstnih obvestil za to območje, v načrtu sta posodobitev in izboljšanje podobe biltena v naslednji sezoni, možna pa tudi razširitev območja še na sosednje Kamniško-Savinjske Alpe;
- V okviru več dogodkov je potekalo sodelovanje na področju **izobraževanja in usposabljanja gornikov**;
- Dom na Zelenici je bil kljub nedelovanju žičnice v tej zimi zelo dobro obiskan, kar gre pripisati tudi kakovostnim vremenskim in lavinskim informacijam in opozorilom, ki jih omogoča projekt NH-WF;
- Potrebno je razmisliti in spodbuditi lokalno skupnost za **pristop k postavitvi stalnih protilavinskih zaščitnih ukrepov** (za področje nad servisno cesto na Zelenico in cesto na prelaz Ljubelj). Tak obsežen projekt bi zahteval kar nekaj sredstev in priprav, v prvi vrsti pa je potrebna izdelava ustrezne dokumentacije (idejni osnutek), ki bi sploh omogočala kandidiranje na raznih razpisih in pridobivanje sredstev;
- **Vloga projektnih partnerjev onstran meje** je neprecenljiva, saj ves čas stojijo ob strani s svojimi dolgoletnimi izkušnjami, znanjem, opremo in pripravljenostjo za pomoč. Projekt NH-WF kaže, da nas nekoč razdvajajoče gore danes vse bolj povezujejo, kar velja negovati in nadgrajevati tudi v prihodnje;
- Dejavnosti projekta NH-WF je GUC Zelenica ob podpori lokalne skupnosti še dopolnil: z nadgraditvijo sistema za obveščanje in opozarjanje (**lavinski semafor** na ploščadi na Ljubelju), namestitvijo zunanje **naprave za klic v sili** pri domu na Zelenici, rednim **obveščanjem** in distribucijo opozoril ter **postavitvijo oznak** o nevarnostih plazov, namestitvijo osnovne **opreme za reševanje** iz plazov in ureditev ustreznega prostora za potrebe reševanj.

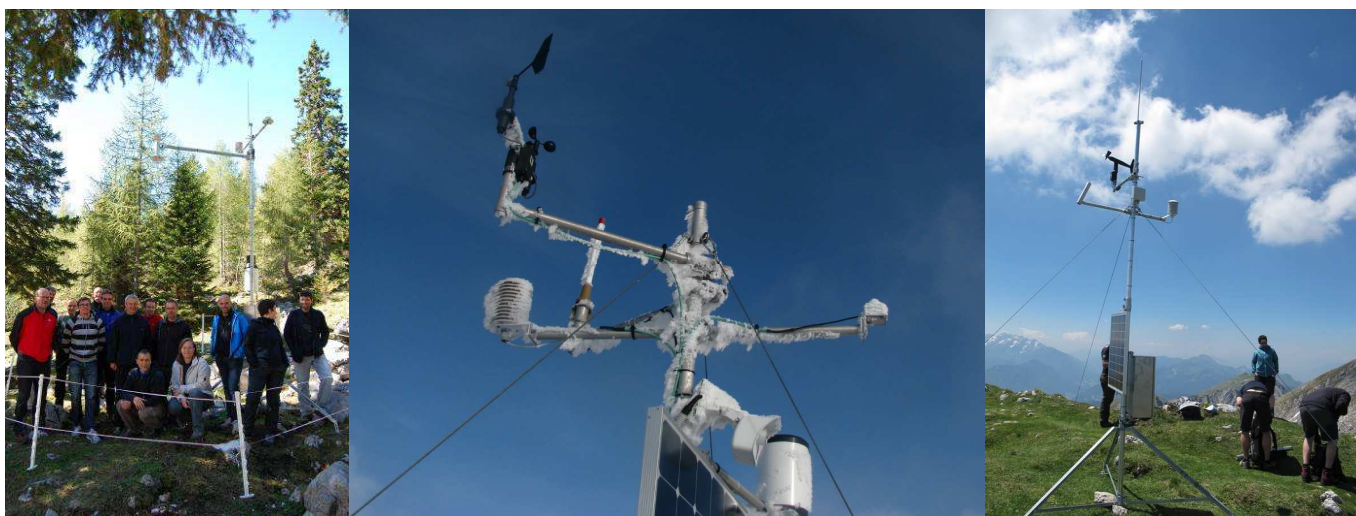
Vsi skupaj se bomo trudili še naprej, da se projekt nadalje razvija in da ohranimo ali celo nadgradimo te aktivnosti tudi v prihodnje, saj je dosedanje sodelovanje prineslo veliko koristi za vse obiskovalce Zelenice. Za pripombe in priporočila/dopolnitve lahko pišete na nh.wf.karavanke@gmail.com ali guc.zelenica@gmail.com.

Kratek pregled dela po posameznih aktivnostih v sezoni 2012-13:

1. Vremenske postaje na področju Karavank:

V lanskem letu je potekala montaža novih in preureditev nekaterih obstoječih vremenskih postaj na področju Karavank. Dve se nahajata na področju Zelenice (ena tik za kočo, druga na vrhu Ljubeljščice), ostale pa na Stolu, na Ljubelju, pri koči pod Košuto (Sele), na Ojstrcu (Hochobir) in v Železni Kapli.

Podatki s teh postaj so v prvi vrsti namenjeni kvalitetnejši pripravi lavinskega biltena o nevarnostih snežnih plazov, obenem pa na voljo tudi vsem obiskovalcem tega področja preko spletišča www.natural-hazards.eu in www.zelenica.info.

(Vremenske postaje na Zelenici, Ljubeljščici in Stolu, foto NH-WF)

Na spletiščih je dostopna tudi slika s **spletne kamere** nameščene ob vremenski postaji na Zgornjem Plotu. Kamera je usmerjena v severna pobočja Begunjščice, namenjena pa je predvsem opazovanju razmer ter snemanju premikov terena (zemeljski, snežni plazovi). Postavitev zahtevne in drage opreme na tem območju je bila mogoča tudi zaradi ustrezne infrastrukture, ki jo nudi dom na Zelenici (električno omrežje, internetna povezava).

Ob otvoritvi nove vremenske postaje na Zelenici je 21.9.2012 potekal tudi dobro obiskan **mednarodni dan evropskega sodelovanja**, kjer so se predstavili partnerji projekta NH-WF.

V letošnjem letu je bilo nekaj težav z delovanjem vremenskih postaj, kar pa je glede na neprijazno okolje in hudo zimo razumljivo. Do prihodnje zime bo zato njihovo delovanje optimizirano, saj so nujne za pripravo lavinskega biltena.

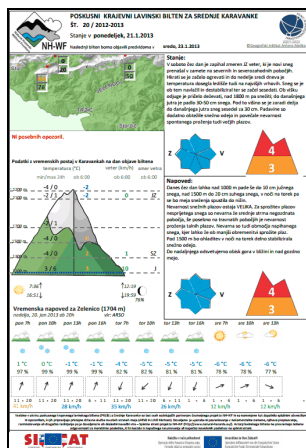
2. Poskusni krajevni lavinski bilten za Srednje Karavanke (PKLB):

V okviru NH-WF je ekipa Geografskega inštituta Antona Melika (GIAM) ZRC SAZU v lanskem letu začela izdajati nov poskusni lavinski bilten z opozorili in napovedmi za osrednje območje Karavank. V letošnji izjemno dolgi snežni sezoni so od 6. 12. 2012 do 3. 5. 2013 izdali 67. lavinskih biltenov (vsaka dva oz. tri dni). Namen teh biltenov je bil pravočasno in ustrezno obveščanje o snežnih razmerah, posredno pa so zagotovo vplivali tudi na to, da je marsikdo obiskal področje Zelenice prav zaradi ažurnih, kakovostnih in pravočasnih ter raznovrstnih informacij. Včasih pa so obiskovalci Zelenice prav zaradi teh informacij ostali tudi doma ali odšli drugam, saj zaradi prevelike nevarnosti snežnih plazov ni bil priporočen obisk teh krajev. Tudi to je bil namen lavinskega biltena in po koncu sezone verjamemo, da tudi zaradi biltena in ostalih ukrepov kljub velikem številu obiskovalcev, snežno pestri zimi in pogostim snežnim plazovom ni prišlo do nesreč.

Kljub splošnemu zadovoljstvu pa moramo na žalost omeniti tudi nesrečo turnega smučarja, ki je konec januarja pri smučanju na južni strani Begunjščice sprožil snežni plaz, ki je bil zanj usoden.

Lavinski bilten je bil stalno objavljen na internetni strani [zelenica.info](http://www.zelenica.info), in na direktni povezavi: http://www.natural-hazards.eu/bulletin/avalanche_karavanks.pdf, pa tudi na spletišču Gore-ljudje.

GUC Zelenica je dodatne preventivne aktivnosti prilagajal trenutni nevarnosti plazov - ob večjih nevarnostih smo povečali obseg obveščanja ter izvedli dodatne ukrepe na terenu: postavitve označevalnih tabel, zapore servisne/dostopne ceste, v enem primeru je ostala zaprta tudi kočna na Zelenici (zaradi nevarnosti plazov dostop ni bil dovolj varen niti za obiskovalce niti za oskrbnike koč).

(Poskusni krajevni lavinski bilten za Srednje Karavanke; lavinski semafor na Ljubelju; označevalne table in zapore servisne ceste na Zelenici)

V januarju je bila na Ljubelju izvedena postavitve table z aktualnim prikazom nevarnosti plazov. Prek cele zime je bila stopnja nevarnosti dnevno ažurno objavljena, dodatno so se upoštevale specifične napovedi za področje Zelenice. Objavljena stopnja se je mogoče komu kdaj zdela pretirano visoka, a je bila vsakokratna napoved - stopnja nevarnosti plazov strokovno pretehtana in utemeljena na vremenskih in snežnih podatkih z vremenskih postaj in terena ter na ogledih terena in strokovni analizi snežne odeje ter oceni nevarnosti.

Po zaključnih ocenah so redne informacije uporabnikom lavinskega biltena zelo koristile, zato bo bilten v izboljšani podobi objavljen tudi v prihodnji sezoni.

3. »Snežni plazovi brez meja« 16.—17. 2. 2013

Zadnji vikend v februarju je potekal v domu na Zelenici in okolici v okviru projekta NH-WF **mednarodni lavinski tečaj** in terenska delavnica z naslovom "Snežni plazovi brez meja". Tečaj je bil polno zaseden, na njem pa je pod budnim očesom strokovnjakov z obeh strani meje aktivno sodelovalo več kot 40 udeležencev, večinoma pohodnikov, turnih smučarjev in deskarjev iz Slovenije in Avstrije. Organizator dogodka je bil GIAM v sodelovanju z ostalimi partnerji (ZAMG, GI, LWD), velik del praktičnega dela tečaja so opravili tudi reševalci iz Društva gorske reševalne službe Tržič. Udeleženci so bili seznanjeni z osnovami in značilnostmi snežnih plazov, nadaljevali so s terenskim delom v skupinah (lavinska »trojica«, prerez snežne odeje in preizkusi za oceno nevarnosti proženja plazov, vremenske informacije za zimsko gornišstvo, lavinski bilten za Srednje Karavanke, prikaz iskanja zasutega v snežnem plazu z lavinskimi psi in sistemom Recco (DGRS Tržič), predstavitev novejših izdelkov s področja lavinske preventive (nahrbtniki z napihljivimi baloni, najnovejša večopravilna lavinska žolna ...). Ob zaključku tečaja so udeleženci izrazili veliko zadovoljstvo ob na novo pridobljenem znanju in veščinah, tečaj pa je bil odmeven tudi v medijih (ORF in drugi).

Istočasno je bilo za potrebe raziskovanj izvedeno tudi **terestrično lasersko skeniranje** območja plazov v Centralni grapi in Šentanskega plazov na severnih pobočjih Begunjščice, ki bo skupaj z enakim skeniranjem v marcu pripomoglo k boljšemu razumevanju kopičenja in premikanja snega.

(terestrično lasersko skeniranje na področju Zelenice; tečaj varstva pred snežnimi plazovi-ugotavljanje značilnosti snežne odeje)

Predstavniki GIAM so že drugo leto sodelovali tudi na **tečaju varstva pred snežnimi plazovi**, ki ga je v okviru GUC Zelenica 12—13. 1. 2013 organiziral GRS Tržič (72 udeležencev) in Tečaju zimskega gorništv - GUC Zelenica 2.2.2013 (19 udeležencev). Pomoč strokovnjakov, ki se redno in znanstveno ukvarjajo s tematiko plazov je naletela na dober odziv. Medsebojno sodelovanje planinskih, gorsko-reševalnih kadrov in raziskovalcev je odlična priložnost in izkušnja tako za obiskovalce kot soorganizatorje tečajev, saj na kvaliteten način pridobijo potrebna znanja in osvojijo najnovejša spoznanja o tematiki.

4. Projekt NH-WF poteka še naprej, izvedene bodo naslednje aktivnosti:

- popravilo vremenske postaje Stol in vnovična vzpostavitev njenega delovanja (izvedeno v juniju 2013);
- izdelava poročila o nesrečah in dogodkih ter vremenskega pregleda za to sezono ter vključitev vseh v letno Poročilo avstrijskih lavinskih služb za sezono 2012/13;
- pridobitev manjkajočih GIS-slojev za izdelavo prekmejnih zemljevidov nevarnosti;
- popolnitev arhiva nesreč in dogodkov ter meteoroloških podatkov;
- posodobitev lavinskega biltena (prenovljena podoba in e-platforma), optimizacija delovanja vremenskih postaj;
- nadaljevanje sodelovanja pri izobraževanju/ozaveščanju/izpopolnjevanju;
- objave v publikacijah in na strokovnih srečanjih (Ujma, ISSW Grenoble, Bled 2013);
- nadaljevanje dobrega sodelovanja z lokalno skupnostjo, GRS Tržič, PD Tržič, ARSO, URSZR;
- promocija teh učinkov kot primer dobre prakse povezovanja med obveščanjem/opozarjanjem;
- sprotne objave o delu na projektu in rezultatih v medijih;
- javna predstavitev prvih rezultatov (november, Celovec).

Vse podrobnosti in aktivnosti o projektu lahko spremljate na spletiščih <http://www.natural-hazards.eu> in www.zelenica.info, ter na straneh Facebook.

Vabljeni k aktivnemu sodelovanju!

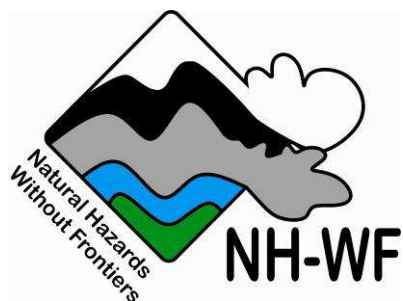
zasnežen dom na Zelenici, januar 2013 (foto Miha Pavšek)

delo na terenu-analiza snežne odeje, Zelenica, februar 2013 (foto NH-WF)

Strokovno srečanje partnerjev projekta NH-WF, GUC Zelenica (foto NH-WF)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

Spletišče projekta:

<http://www.natural-hazards.eu/>

GEODETSKI INŠTITUT SLOVENIJE

Naložba v vašo prihodnost
Operacijo delno financira Evropska unija
Evropski sklad za regionalni razvoj

Investition in Ihre Zukunft
Operation teilfinanziert von der Europäischen Union
Europäischer Fonds für regionale Entwicklung